

22. janúar 2004

Efni: Umsögn BSRB við frumvarp til laga um hlutastörf, 411. mál.

I.

BSRB átti síðast liðið ár ásamt ASÍ, BHM og KÍ í samningaviðræðum við ríkið, Launanefnd sveitarfélaga og Reykjavíkurborg til þess að freista þess að innleiða tilskipun um hlutastörf með samningum. Það tókst ekki þrátt fyrir marga fundi. Var það aðallega gildissvið tilskipunarinnar sem ágreiningur stóð um, þ.e. hvaða hlutastörf samkvæmt tilskipuninni skyldu undanþegin samningnum.

Fulltrúar opinberra vinnuveitanda lögðu til í samningaviðræðunum að allir starfsmenn sem ráðnir væru í tímavinnu yrðu undanþegnir gildissviðinu. Ekki var fallist á það og eftir marga fundi var viðræðum slitið.

Frumvarp þetta var síðan á borði EES-samráðsnefndarinnar hjá félagsmálaráðuneytinu þar sem sömu sjónarmið voru uppi, þ.e. ríkið og sveitarfélögin vildu að tímavinnustarfsfólk yrðu undanþegin gildissviði frumvarpsins. Á síðasta löggjafarþingi (2002-2003) var frumvarp til laga um hlutastörf lagt fyrir Alþingi þar sem tímavinnustarfsfólk var undanþegið gildissviði laganna. Mótmælti BSRB því harðlega á fundi hjá félagsmálanefnd Alþingis en samkvæmt nýju frumvarpi sem BSRB hefur nú til umsagnar hefur það ekki verið tekið til greina, sbr. 2. gr. frumvarpsins.

II.

Með lagafrumvarpi þessu er verið að innleiða tilskipun ráðsins 97/81/EB, um rammisamninginn um hlutastörf. Þar eru settar fram almennar meginreglur og lágmarkskröfur er varða hlutastörf í því skyni að uppræta mismunun gagnvart launþegum í hlutastörfum og til að auka möguleika á hlutastörfum á forsendum sem eru viðunandi fyrir bæði atvinnurekendur og starfsmenn.

Tilskipunin um hlutastörf heimilar að aðilar geti af hlutlægum ástæðum undanskilið vissan hóp, þ.e. þá sem tilskipunin skilgreinir sem „*part-time workers who work on casual basis*“, sbr. 2. gr. 2. tölul. tilskipunarinnar.

Frumvarpið til laga um hlutastörf leggur hins vegar til, sbr. 3. mgr. 2. gr. að ákvæði laganna taki ekki til starfsmanna ríkis og sveitarfélaga, sem á grundvelli hlutlægra ástæðna fá greitt tímavinnukaup, enda byggist sú undanþága á kjarasamningi, ákvörðun stjórnvalds eða venju í slíkum tilvikum. Með öðrum orðum þá er lagt til að allir þeir sem fá greitt tímavinnukaup fyrir vinnu sína falli utan gildissviðs laganna. Ekki er einungis vísað í undanþágu samkvæmt kjarasamningum heldur einnig að

stjórnvald geti ákveðið það eða að um sé að ræða venju. **Sem sagt mjög rúm heimild stjórnvalds til að undanskilja stóran hóp launþega.**

BSRB mótmælir því harðlega að lögin eigi ekki að ná til þessa hóps. Skilningur BSRB er sá að tilskipunin heimili einungis að undanskilja þá hópa sem stofna til skammtímaráðningarsambands yfir ákveðið tímabil. Með því að frumvarpið fari í gegn óbreytt leiðir það til þess að stór hópur starfsmanna hins opinbera mun ekki njóta þeirra réttinda sem tilskipun um hlutastörf felur í sér.

Þetta þýðir það að tímavinnustarfsmenn sem koma inn á stofnanir/fyrirtæki til að vinna í tímavinnu fá ekki að njóta sama starfsumhverfis og aðrir starfsmenn, svo sem eins og fræðslu og möguleika á framgangi í starfi, rétti til endurmenntunar og starfsmenntunar. Í flestum tilvikum er um að ræða starfsmenn sem skila reglulegri vinnu sem gæti jafngilt háu starfshlutfalli væri það metið sem starfshlutfall. (sem dæmi starfsmenn hjá Á.T.V.R, Þjóðleikhúsinu o.fl., félagsþjónustunni o.fl.)

T.d. er það viðhorf ríkjandi hjá Launanefnd sveitarfélaga að tímavinnustarfsmenn eigi ekki rétt á símenntunarálagi með þeim rökum að þeir taki ekki þátt í símenntunaráætlun stofnana. Hins vegar er það svo að aðrir starfsmenn eru að njóta álagsins þrátt fyrir að engin símenntunaráætlun er í gangi.

Annað dæmi sem BSRB vill nefna er að út á landi eru starfandi sjúkraflutningamenn sem hingað til hafa ekki fengið viðurkenndan samningsrétt hjá ríkinu á grundvelli þess að það séu engir í aðalstarfi hjá ríkinu sem sjúkraflutningamenn. Þeir eru í starfi hjá heilsugæslustöðvum en eru þar titlaðir sem rafvirkjar, húsverðir o.s.frv. Um er að ræða löggilt starf, þ.e. sérnám til að stunda sjúkraflutninga. Þeir þurfa alltaf að vera til taks en fá einungis greiddar álagsstundir, þ.e. eins konar tímakaup í staðinn fyrir að fá bakvaktarálag eins og þeim ber að fá samkvæmt kjarasamningi Landssambands slökkviliðs- og sjúkraflutningamanna. Samkvæmt frumvarpinu eiga þessir starfsmenn ekki möguleika á því að fá það sama og það sem aðrir í sambærilegu starfi eru að fá, þ.e. bakvaktargreiðslur, veikindarétt, lífeyrisframlag o.s.frv. Hér er um að ræða sérstakar aðstæður sem eru viðvarandi og hafa verið við lýði í áraraðir. Ekki eins og opinberir vinnuveitendur vilja kalla það „lausráðnir í hlutastarfi.“

Evrópulöndin hafa ekki verið með svona víðtæka undanþágu og sem dæmi þá hafa Holland, Portúgal, Spánn og Noregur ekki undanskilið neina starfsmenn frá meginreglu tilskipunarinnar. Í Bretlandi eru auk þess „causal workers og temporary agency workers“ verndaðir af tilskipuninni. Í Danmörku hafa samningar verið gerðir á opinbera vinnumarkaðinum sem undanskilja lausráðna í hlutastörf eða eins og kemur fram í 2. gr. samnings „Finansministeriet“ við nokkur samtök á opinbera vinnumarkaðinum frá 2. september 1999: „Deltidsansatte, der arbejder som løst ansatte, undtages fra rammeaftelens bestemmelser.“ BSRB hefur ekki rekist á undanþágu í „Bekendtgørelse af deltilov“, nr. 815.2002.

BSRB leggur eindregið til þess að félagsmálanefnd Alþingis taki frumvarpið til laga um starfsmenn í hlutastörfum til endurskoðunar með athugasemdir BSRB í huga.

F.h. BSRB

Svanhildur Halldórsdóttir